

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาของอุบาสกอุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาของอุบาสกอุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสวดอุปาตสันติคาถาของอุบาสกอุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ อุบาสกอุบาสิกาที่เข้าร่วมพิธีการสวดอุปาตสันติคาถา ณ วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ จำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๔ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติที่ใช้ศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ สถิติการแจกแจงแบบทีชนิดที่เป็นอิสระจากกัน (t-dependent) และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance : ANOVA)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผู้สวดอุปาตสันติคาถา ณ วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐ คน ส่วนใหญ่เป็นอุบาสิกา มีอายุระหว่าง ๒๑-๓๕ ปี มีการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

๕.๑.๒ ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ที่ ๑ ศึกษาทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาของอุบาสกอุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร

อุบาสกอุบาสิกาที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทัศนคติที่ดีต่อประสิทธิผลของโครงการมากที่สุด รองลงมาเป็นทัศนคติที่ดีในด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านความศรัทธา และด้านความพึงพอใจตามลำดับ

ทัศนคติด้านความศรัทธาต่อการสวดอุปาตสันติคาถาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และส่วนใหญ่เชื่อว่ากิจกรรมของโครงการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาจิตใจ

ทัศนคติด้านการเข้าร่วมกิจกรรมการสวดอุปาตสันติคาถาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า อุบาสกอุบาสิกาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการคิดว่าโครงการนี้จะช่วยให้ท่านได้ทำความดี สร้างบุญกุศล

ทัศนคติด้านประสิทธิผลของโครงการสวดอุปาตสันติคาถาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่า อุบาสกอุบาสิกาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการสวดมนต์ทำให้มีจิตเป็นสมาธิ และมีความสุข

ทัศนคติด้านความพึงพอใจต่อโครงการสวดอุปาตสันติคาถาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า อุบาสกอุบาสิกาที่มีความพึงพอใจต่อความพร้อมของสถานที่จัดงาน

ทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาจำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาทุกด้านที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาจำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่าอุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาที่ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยพบว่าอุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุระหว่าง ๒๑-๓๕ ปี มีความเชื่อและความสนใจขณะเข้าร่วมกิจกรรมโครงการแตกต่างกับผู้ที่อายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามตัวแปรอายุพบว่าอุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการสวดอุปาตสันติคาถาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และพบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๒๑-๓๕ ปี มีทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกับผู้ที่อายุระหว่าง ๑๕-๒๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านประสิทธิผลของโครงการจำแนกตามตัวแปรอายุพบว่าสวดอุปาตสันติคาถาซึ่งมีอายุต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านความพึงพอใจจำแนกตามตัวแปรอายุพบว่าสวดอุปาตสันติคาถาซึ่งมีอายุต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านความศรัทธาจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่าสวดอุปาตสันติคาถาซึ่งมีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่าสวดอุปปาตสันติคาถาซึ่งมีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านประสิทธิผลของโครงการพบว่าสวดอุปปาตสันติคาถาซึ่งมีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านความพึงพอใจจำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่าสวดอุปปาตสันติคาถาซึ่งมีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านความศรัทธาจำแนกตามตัวแปรอาชีพ พบว่าสวดอุปปาตสันติคาถาซึ่งมีอาชีพต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามตัวแปรอาชีพ พบว่าสวดอุปปาตสันติคาถาซึ่งมีอาชีพต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านประสิทธิผลของโครงการจำแนกตามตัวแปรอาชีพ พบว่าสวดอุปปาตสันติคาถาซึ่งมีอาชีพต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ทัศนคติด้านความพึงพอใจจำแนกตามตัวแปรอาชีพ พบว่าสวดอุปปาตสันติคาถาซึ่งมีอาชีพต่างกันมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

วัตถุประสงค์ที่ ๒ ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการสวดอุปปาตสันติคาถาของอุบาสกอุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยกำหนดใช้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ๓ อันดับจากการตอบแบบสอบถามในแต่ละด้านเพื่ออธิบายผลการศึกษาสภาพปัญหา ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

ด้านความศรัทธา พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่ำสุด คือ การชักชวนให้ญาติมิตรสหายมาเข้าร่วมโครงการ การเตรียมตัวและวัตถุดิบเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ความศรัทธาเกิดขึ้นและต้องการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมโครงการทันที

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ท่านได้ชักชวนญาติ มิตรสหาย เพื่อการร่วมบริจาคปัจจัยและสิ่งของเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ ท่านได้สละแบ่งปันสิ่งของและปัจจัยเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการ จิตใจท่านต้องการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด และยืดเวลาให้มากที่สุด

ด้านประสิทธิผลของโครงการโครงการนี้ช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงการนี้ช่วยทะนุบำรุงและจรโลงพระพุทธศาสนา โครงการนี้ส่งเสริมให้ท่านได้ทำความดีและทำใจให้บริสุทธิ์

ด้านความพึงพอใจการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการเป็นไปอย่างกว้างขวาง ความสะอาดและจำนวนของห้องสุขาที่ให้บริการ ความสะดวกและการบริการที่ได้รับจากคณะผู้จัดงาน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาทัศนคติต่อการสวดอุปาสันติคาถาของอุบาสกอุบาสิกา วัดพิชยญาติการาม กรุงเทพมหานคร ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างทัศนคติที่ดีต่อประสิทธิผลของโครงการ และส่วนใหญ่เชื่อว่ากิจกรรมของโครงการเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อการพัฒนาจิตใจ ช่วยให้ท่านได้ทำความดี สร้างบุญกุศล ทำให้มีจิตเป็นสมาธิ และมีความสุข มีเหตุผลมาจากความเชื่อความศรัทธาในอานิสงส์ของการสวดอุปาสันติคาถา ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ **ณัฐรัตน์ ผาธา** ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์บทสวดมนต์พุทธอัฐชัยมงคลคาถา (คาถาพาหุง) ผลการศึกษาพบว่า เป็นบทสวดมนต์ที่ว่าด้วยชัยชนะของพระพุทธองค์ โดยหลักธรรมที่สำคัญ คือหลักอริยฐานธรรม คือการตั้งสัจจอริยฐานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่บรรลุได้ยาก จากนั้นหลักธรรมที่ต้องทำ คือการแผ่เมตตา ก่อนที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ประโยชน์ของบทสวดมนต์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย คือ ๑) ในด้านความเชื่อที่สามารถบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาชีวิตได้ อีกทั้งรักษาให้คงอยู่ซึ่งพระพุทธศาสนา และ๒) ด้านการศึกษาและการเมืองเป็นการก่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคอีกทั้งการสร้างขวัญกำลังใจในการป้องกันยามวิกฤต ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะนำบทสวดมนต์นี้เข้าบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาของชาติต่อไป นอกจากนั้น **กิริติ กมลประเทืองกร** ยังได้ศึกษาวิจัย คุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพระพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษาพระพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าของการสวดมนต์และผลสัมฤทธิ์ของการสวดมนต์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับดีและดีมาก สำหรับเพศชายและเพศหญิงตามลำดับ จากการใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถามส่วนความหมายของการสวดมนต์ คือการสาธยายพระพุทธพจน์ เพื่อทรงจำให้ขึ้นใจและเพื่อเผยแพร่พระธรรมคำสอนแก่ชนทั้งด้านพิธีกรรมการสวดมนต์ก็ถือเป็นการดำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร ทั้งนี้เป็นการรักษาพระศาสนาและสวดพระปริตรเพื่อคุ้มครองป้องกันอันตราย

ทัศนคติต่อการสวดอุปาตะสันติคาถาจำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการสวดอุปาตะสันติคาถาทุกด้านที่ไม่แตกต่างกันมีเหตุผลมาจากการที่ทุกคนมาร่วมพิธีสวดนี้ทุกคนมาด้วยจิตใจที่เลื่อมใสศรัทธาจึงทำให้ไม่พบความแตกต่าง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ **สุชีพ ปุญญานุภาพ** ที่ได้เขียนหนังสือเรื่อง “ความรู้เรื่องบทสวดมนต์” โดยได้กล่าวถึง มนต์คืออะไร การสวดมนต์ด้วยปากกับการสวดด้วยใจ ซึ่งเป็นการรักษากถ้อยคำและสำนวนดั้งเดิมไว้ อีกทั้งยังคงคุณค่าอยู่เสมอแม้ในปัจจุบัน ความหมายบางคำในบทสวดปริตต์ตำนาน ภาณวาร บทชัต บทสวดสิบสองตำนาน พระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร พระอนัตต-ลักษณะสูตรและพระอาทิตย์ตติปริยายสูตร และ **เสฐียรพงษ์ วรรณปก** ได้เขียนหนังสือเรื่อง “สามมนต์คาถาศักดิ์สิทธิ์” โดยได้กล่าวถึง ผลดีของการสวดมนต์เป็นอย่างไร ความสำคัญที่ควรสอนลูกหลานให้สวดมนต์ วิธีไหว้พระสวดมนต์ การเริ่มบทสวดอิติปิโส บทสวดคาถาพาหุง และคาถาชินบัญชร จากนั้นกล่าวถึงความเป็นมาและความหมายจากคำแปลของคาถาพาหุง คาถาชินบัญชร ประวัติสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ผู้ทรงแต่งคาถาชินบัญชร

ทัศนคติต่อการสวดอุปาตะสันติคาถาจำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่าอุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการสวดอุปาตะสันติคาถาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยพบว่าอุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุระหว่าง ๒๑-๓๕ ปี มีความเชื่อและความสนใจขณะเข้าร่วมกิจกรรมโครงการแตกต่างกับผู้ที่อายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ **พระมหาชลธิช จันทร์หอม** เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์พิธีสวดมนต์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัย มหิดล” ผลการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของการสวดมนต์เป็นไปเพื่อรักษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า การรักษาศีลและวิธีจัดอุทิศ ตามด้วยพิธีกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการป้องกันรักษาบุคคลให้พ้นจากภัยอันตรายในกาลต่อมา อานุภาพของมนต์ขึ้นกับตัวของผู้นับและผู้สวดมีความศรัทธาในพระรัตนตรัย มีความเมตตา เชื่อสัตย์ เพียรปฏิบัติด้วยสติปัญญาไม่ เป็นไปเพื่อมุ่งลาภสักการะ สำหรับความเชื่อของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล สายวิทยาศาสตร์และสายศิลปศาสตร์ ซึ่งต่างก็เชื่อเหมือนกันในวัตถุประสงค์เพื่อการธำรงรักษาพระศาสนาให้มั่นคง ส่วนความเชื่อที่ต่างกันคือ นักศึกษาสายวิทยาศาสตร์มีความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักธรรมคือ ความศักดิ์สิทธิ์ของพุทธมนต์เกิดจากผู้ฟังต้องมีศัลบบริสุทธิ ในขณะที่นักศึกษาสายศิลปศาสตร์เชื่อว่าไม่จำเป็นที่ผู้ฟังและผู้สวดต้องมีศัลบบริสุทธิ อำนาจพุทธมนต์จึงจะคุ้มครอง

ทัศนคติด้านการเข้าร่วมกิจกรรมจำแนกตามตัวแปรอายุพบว่าอุบาสกอุบาสิกาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการสวดอุปัฏฐากสันติคาถาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และพบว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง ๒๑-๓๕ ปี มีทัศนคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกับผู้ที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๒๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สอดคล้องกับการศึกษาของ **ณัฐรัตน์ ผาธา** เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์บทสวดมนต์พุทธอัฐชัยมงคลคาถา (คาถาพาหุง)” ผลการศึกษาพบว่า เป็นบทสวดมนต์ที่ว่าด้วยชัยชนะของพระพุทธองค์ โดยหลักธรรมที่สำคัญ คือหลักอธิษฐานธรรม คือการตั้งสัจจอธิษฐานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่บรรลุได้ยาก จากนั้นหลักธรรมที่ต้องทำ คือการแผ่เมตตาก่อนที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ประโยชน์ของบทสวดมนต์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย คือ ๑) ในด้านความเชื่อที่สามารถบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาชีวิตได้ อีกทั้งรักษาให้คงอยู่ซึ่งพระพุทธศาสนา และ ๒) ด้านการศึกษาและการเมืองเป็นการก่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคอีกทั้งการสร้างขวัญกำลังใจในการป้องกันยามวิกฤต ดังนั้นจึงเป็นการสมควรที่จะนำบทสวดมนต์นี้เข้าบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาของชาติต่อไป และ **กิริติ กมลประเทืองกร** เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง คุณค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพระพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าของการสวดมนต์และผลสัมฤทธิ์ของการสวดมนต์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับดีและดีมาก สำหรับเพศชายและเพศหญิงตามลำดับ จากการใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถาม ส่วนความหมายของการสวดมนต์ คือการสาธยายพระพุทธพจน์ เพื่อทรงจำให้ขึ้นใจ และเพื่อเผยแพร่พระธรรมคำสอนแก่ชนทั้งด้านพิธีกรรมการสวดมนต์ก็ถือเป็นการดำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร ทั้งนี้เป็นการรักษาพระศาสนาและสวดพระปริตรเพื่อคุ้มครองป้องกันอันตราย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

วัดพิชัยญาติการาม กรุงเทพมหานคร ควรมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในโครงการ
สวดมนต์นี้ให้แพร่หลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาผลของการสวดพุทมนต์อื่น ๆ